

ŠKOLA ANNALES

- Francouzská historická škola 20. století.
- Ovlivnila historiografii 20. století ve Francii, celé Evropě a částečně i ve Spojených státech amerických.
- Rozšíření předmětu historiografie a jemu odpovídající rozšíření pramenné základy i metod, které s jejím zpracováním souvisí.
- Vznik: 1929 (první číslo časopisu *Annales d'histoire économique et sociale – Analýzy hospodářských a sociálních dějin*) - od názvu časopisu se odvozuje název školy – mluvit bychom ale měli o „hnutí“
 - cílem časopisu bylo šíření nového druhu dějepisectví - interdisciplinárního
 - ve Štrasburku založili dva francouzští historikové: Marc Bloch a Lucien Febvre
 - 1946-1994 *Annales. Economies. Sociétés. Civilisations (Analýzy. Hospodářství. Společnosti. Civilizace)*
 - Od 1944 *Annales. Histoire, Sciences Sociales (Analýzy. Historie, Společenské vědy)*
- Myšlenky, které byly základem projektu Annales:
 1. Problémově orientované, analytické dějepisectví namísto tradičního vyprávění událostí.
 2. Dějiny lidské činnosti v celé její šíři namísto převážně politických dějin.
 3. Spolupráce s jinými disciplínami: s geografii, sociologií, psychologii, ekonomikou, lingvistikou, sociální antropologií, atd. (aby bylo dosaženo prvních dvou cílů).
- Pro historiky školy Annales přestaly být privilegovanými prameny diplomatického charakteru.
- Z písemných pramenů se začali zajímat o tovární archívy, katastrální plány, zповědň knížky apod.
- Začala je zajímat i ikonografie, např. naivní obrázky s náboženskou tematikou, které v určitých dobách sloužily negramotným lidem místo bible, nebo votivní obrázky.
- Kritika pozitivistického politického dějepisectví – Georg Igges označuje jako „francouzská historiografická revoluce“.
- Historikové školy Annales zavedli do studia dějin nový pojem historického času. Jejich díla se zabývají spíše kulturami a epochami nezávisle na proudu dějinného vývoje, než historickou změnou.
- Dějiny historikové školy Annales již nepokládali za celek spojený jednotným historickým časem, nýbrž za pluralitu současně existujících časů, která panovala nejen mezi různými civilizacemi, ale i v rámci jednotlivých civilizací.
- Produkce školy Annales se, až na několik výjimek, zaměřovala buď na dějiny regionu, nebo naopak na dějiny nadnárodních celků. S pojmem „národ“ se v textech školy Annales již nesetkáme.
- Historikové skupiny Annales odstranili hranice mezi tradičními aspekty a snažili se sjednotit je ve „vědy o člověku“ (*science de l'homme*). Množné číslo zdůrazňuje pluralitu věd.
- Ve francouzském prostředí navázali Annales na sociologii Emila Durkheima - na jeho požadavek objektivní společenskovědního výzkumu.
- Předměty historického výzkumu:
 - Dějiny chorob - dějiny medicíny, hygieny, pohřbívání
 - Dějiny sexuálního chování
 - Dějiny stravy
 - Dějiny demografického chování – úmrtnosti, natality, sňatečnosti
 - Dějiny rodiny
 - Dějiny vztahu ke smrti
 - Dějiny mentality
- Historikové školy Annales jsou tradičně rozdělovány do několika generací:
 1. Generace
Marc Bloch (1886-1944) – Studoval ve Štrasburku, Lipsku a Berlíně. Jako profesor působil na univerzitě v Strassburgu a od 1936 na Sorbonnu (z rasového důvodu musel opustit, byl žid). Po obsazení celého Francouzka přešel do Lyonu, kde se zapojil do odbojového hnutí. V roce 1944 byl Němci zatknut a 16. 6. 1944 zastřelen. Byl medievalista a značně ovlivněn sociologií.
 - Tvorba:
 - * *Rois et serfs* (1920) - dizertace

- * *Králové divotvůrci: studie o nadpřirozenosti přisuzované královské moci, zejména ve Francii a Anglii* (1931) - zájem o „komparativní dějiny“, „dějiny dlouhého trvání“, „psychologie náboženství“
- * *Feudální společnost* (1939–1940) – syntéza pojednávající zhruba o čtyřech staletích evropských dějin (900-1300) a celé radě témat (o nevolnictví a svobodě, ideji království, významu peněz atd.)
- * *Podivná porážka: svědectví z roku 1940* (1940, vydáno posmrtně 1946) – kritika francouzského politického selhání za druhé světové války.
- * *Obrana historie aneb Historik a jeho řemeslo* (1967, nedokončená a vydaná posmrtně) – kniha úvah o dějinách, historii a historiografii a podstatě historikova řemesla sepsaná na frontě v roce 1940.

Lucien Febvre (1879-1956) – Byl vojákem v první světové válce, po němž jmenovány na univerzitu v Štrasburku. Zde se seznámil s Blochem. Během 2. světové války vedl *Annales* sám (tehdy vycházeli pod názvem *Mélanges d'histoire sociale*). V roce 1947 založil *Šestou sekci École Pratique des Hautes Études*, jež se měla věnovat sociálním vědám. Byl specialista na šestnácté století. Nápadným a výrazným rysem jeho studie byl zeměpisný úvod, jenž načrtával specifické kontury zkoumaného kraje. Zabýval se bádáním o dějinách renesance a reformace, zvláště ve Francii.

- Tvorba:
- * *Philippe II et le Franche Comté* (1911) – disertace
- * *Un destin: Martin Luther* (1928) – umístí Luthera do kontextu sociálně-ekonomických, politických a náboženských prvků svého věku.
- * *Problém bezvěrectví v šestnáctém století: náboženství Rabelaise* (1942) - jedna ze základních historických prací 20. století, kritika práce Lefrankova vydání Gargantuy a Pantagruela a vyvrácení jeho „mylné“ interpretace, lingvistická analýza, věnována Braudelovi
- * *L'amour sacré, l'amour profane; autour de l'Héptameron* (1944)
- * *Combats pour l'histoire (Žít historii)* – poválečný soubor článků a recenzí

2. Generace

Fernand Braudel (1902-1985) – Študoval historii na Sorbonně. Působil jako učitel v Alžírsku a v São Paulu. Po porážce Francie v 2. světové válce byl jako důstojník francouzské armády zajat. Jeho nejznámější práci je *Středozeemně a jeho svět v době Filipa II*, kterou po válce v roce 1947 obhájil jako doktorandskou dizertaci a vydal (1949 – věnoval Febvrovi). V roce 1949 se stal profesorem na Collège de France a připojil se k Febvrovi jako spoluředitel *Centra historického bádání*. Po Febvřově smrti v roce 1956 se ujal vedení *Annales*. Patří k zakladatelům *Maison des science de l'homme* (1968).

* *Středozeemně a jeho svět v době Filipa II* je rozděleno na 3 části, každá představuje jiný přístup k minulosti:

1. „takřka nehybné“ dějiny člověka v jeho vztahu k „životnímu prostředí“ = dlouhé trvání (*logue durée*)
2. pozvolna se odvíjející dějiny hospodářských, sociálních a politických struktur (*conjunctures*)
3. rychlý čas politických událostí – dějiny událostí (*événements*)

- další významné práce: *Écrits sur l'histoire* (1969) – sborník, *Hmotná kultura a kapitalismus* (I-III 1979) zabývá se národohospodářskými kategoriemi spotřeby, distribuce a výroby

Georges Duby (1919-1996) – Byl žákem Febvra a Braudela. Působil na univerzitě v Aix a od roku 1970 na Collège de France. Získal renomé jako historik hospodářských a sociálních dějin středověké Francie. Zaměřil se na dějiny ideologií, kulturní reprodukce a sociální imaginace, jež se pokoušel spojit s dějinami mentalit.

- Tvorba:
- * *Společnost 11. a 12. století v mâkonském kraji* (1953) - dizertace
- * *Tři řády: aneb představy feudalismu* (1979)
- * *L'Économie rurale et la vie des campagnes dans l'Occident médiéval* (1962)
- * *Hommes et structures du Moyen Âge* (1973)

3. Generace

- Předmětem zájmu se staly *dějiny mentalit* – výzkum postojů a názoru lidových vrstev v jejich hospodářských a společenských souvislostech

Jacques Le Goff (1924-2014) – V roce 1975 se stal prezidentem EHESS. Od roku 1967 byl spoluvydavatelem časopisu *Annales*.

- * *Kultura středověké Evropy* (1965)

- * *Intelektuálové ve středověku* (1956)
- * *Zrození očištění* (1981) – zabývá se měnicími se představami o posmrtném životě.

Emmanuel Le Roy Ladurie (1929-) – Byl Braudelovým žákem. Vedl v EHESS sekci Biologická historie a společnost. Byl profesorem a vedoucím katedry na Collège de France. Spolupracoval s masovými sdělovacími prostředky - televizí.

- * *Languedocký sedláci* (1966) – dizertace, komparativní studie o dějinách klimatu v dlouhodobé perspektivě, uspořádaná chronologicky

Marc Ferro (1924-) – Byl sekretářem redakce a od roku 1969 členem vedení Annales. Patří k předním francouzským sovětologům a historikům filmů. Jeho názory jsou levicově zaměřené.

- * *La Révolution de 1917* (1967)
- * *Cinéma et Histoire* (1976)
- * *La Grande Guerre, 1914-1918* (1968)
- * *L'Occident devant la révolution soviétique* (1980)

François Furet (1927-1997) – Zajímá se převážně o 18. století.

- * *La Révolution I, II* (1965, 1966) – napsané spolu s D. Richetem
- * *Promýšlet francouzskou revolucí* (1968)

- Ve třetí generaci se poprvé objevují ženy:

Chritiane Klapischová (1936-) – zabývá se dějinami rodiny v Toskánsku – v středověku a renesanci

Arlette Fargeová (1941-) – zkoumá sociální milieu pařížské ulice v 18. století

Mona Ozoufová (1931-) – autorka studie o svátcích během Francouzské revoluce

Michele Perrotová (1928-) – zabývá se dějinami práce a dějinami žen

Použitá literatura:

BURKE, Peter: Francouzská revoluce v dějepisectví. Škola Annales (1929-1989). Praha 2004.

HOLZBACHOVÁ, Ivana: Škola Annales a současné pojetí dějin (Antologie textu). Brno 1995.

IGGERS, Georg: Dějepisectví ve 20. století. Od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě. Praha 2002.